

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

Ольга МАКЛЮК

«30» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
_ **МЕМУАРИСТИКА ХХ ст.** _
(назва навчальної дисципліни)

підгот підготовки магістра _____
(назва освітнього ступеня)
денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Історія _____
(назва)

спеціальності В 9 Історія та археологія _____
(шифр, назва спеціальності)

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
(шифр і назва)

**ВИКЛАДАЧ: Мільчев В.І., доктор історичних наук, професор, професор
кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій**

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри джерелознавчих студій
та суспільних комунікацій

Протокол № 1 від "26" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри джерелознавчих студій та
суспільних комунікацій

Сергій БІЛІВНЕНКО

Погоджено
Гарант освітньо-професійної

Т. В. Грушева
(ініціали, прізвище)

2025 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
МЕМУАРИСТИКА ХХ ст.

Зв'язок з викладачем: Мільчев Володимир Іванович, д.і.н., професор кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій

E-mail: vladmilchev@ukr.net

СЕЗН ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16360>

Телефон: (061) 228 76 38

Інші засоби зв'язку: Viber, Telegram +380974390389, +380664535623

Кафедра: кафедра джерелознавчих студій та суспільних комунікацій, 5 корпус., ауд. 309

Консультації:

особисті – вівторок, четвер, з 11:00 до 13:00, V корпус, ауд. 309, 305;

дистанційні – ZOOM: Ідентифікатор: 357 728 9166, Пароль: 12345

1. Опис навчальної дисципліни

Метою курсу є сформувати у істориків, здобувачів ступеню магістра комплексу знань про особливості розвитку української мемуаристики ХХ ст.; надати комплексні теоретичні уявлення про методiku їх дослідження; закріпити знання про етапи професійного вивчення та публікації мемуарів, меморативів, епістолярій і т.п., станом на поч. ХХІ ст.; прищепити навички пошуку та використання его-джерел при здійсненні власних наукових досліджень. У процесі проходження курсу відбувається з'ясування обставин виникнення основних жанрів історичних джерел, особливо тих, що стосуються історії України; опанування процедурою класифікації его-джерел; навчання фаховому аналізу і визначенню інформативних можливостей досліджуваних джерел.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	2-й	2-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	12 год.	4 год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	12 год.	4 год.
Самостійна робота	66 год.	82 год.
Консультації	<i>Консультації проводяться дистанційно. Розклад консультацій:</i> https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/history/navchal_nij_protse	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16360	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ЗК 02. Здатність працювати автономно.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ЗК 08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ЗК 09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
СК 02. Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
СК 03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
СК 05. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у

історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проєкти.		PowerPoint.
СК 08. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ПР 05. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ПР 06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.
ПР 10. Здатність застосовувати у професійній діяльності навички теоретичних та науковопрактичних досліджень.	Робота під час лекційних занять; робота у групах на семінарському занятті.	Вирішення аналітичних завдань, виконання творчих робіт, створення презентацій у PowerPoint.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історіографічне засвоєння проблеми вивчення его-джерел вітчизняними та зарубіжними науковцями

Науково-пізнавальна цінність ЕД як проблема дослідження в історико-джерелознавчих студіях вітчизняних дослідників початку ХХ ст. Наукові погляди видатних вчених (Михайло Грушевський).

Вивчення джерел особового походження за радянської доби історії України. Соціальні й політичні фактори впливу на історіографічний процес: хвилеподібні сплески інтересу до ЕД: спогади учасників війн і революції, партійних і радянських діячів. Вклад в теоретико-методологічне осягнення проблеми науковців (Євген Тарле. Сігурд Шмідт, Михайло Чорноморський, Петро Зайончковський, Іван Ковальченко, Андрій Тартаковський, Микола Ковальський).

Дослідження проблематики ЕД в наукових студіях українських істориків-джерелознавців (1991 – 2022 рр.). (Микола Ковальський, Юрій Мицик, Ярослав Калакура,

Степан Макарчук, Анатолій Бойко, Віктор Брехуненко, Світлана Павленко, Борис Корольов, Ірина Войцехівська).

Змістовий модуль 2. Мемуари: класифікація за жанрами, походженням авторів, тематикою та періодами створення

Мемуари та мемуаристика: проблема дефініцій та їх розмежування.

Генеза: від меморатів до мемуарів – проблема фіксації інформації особового характеру.

Основні критерії класифікації мемуаристики:

1) Рівень інтегрованості тексту в загальний історичний контекст: а) автобіографії; б) «сучасні історії» й ін.

2) Функціональне спрямування тексту: адресування колу читачів – вузькому (нащадки) або більш широкій аудиторії.

3) Форма подачі тексту: а) оповідальний жанр (прозовий і віршований); б) аналітичний.

4) Особистість автора: походження або приналежність до етнічних, конфесійних, соціальних, політичних і т.д. груп; освітній рівень.

5) Тематичний принцип: а) до історії певної країни, етносу, місцевості й т.п.; б) стосуються історії певної спільноти, групи, особистостей; в) мають відношення до епохальних/локальних подій в історії: війни, революції тощо.

б) Хронологічний принцип: I. Час фіксації: а) синхронно подіям (інтерв'ю, щоденники й ін.); б) пост-фактум. II. Згідно часу охоплення подій, які описуються: історична епоха – античність, середньовіччя і т.д.; правління династій чи окремих осіб, суспільно-політичних систем (нацизм, комунізм і т.д.).

Змістовий модуль 3. Щоденники та епістолярії, як історичне джерело

Щоденники в колі інших ЕД: спільне й відмінне. Переваги – документальний характер (точність в датах, іменах і топонімах), і недоліки (суб'єктивізм оцінок; само цензура) щоденників.

Авто-комунікативна функція щоденників як жанру мемуаристики (ЕД): діалог автора із самим собою. Психологічні аспекти ведення записів «щоденникового» типу.

Регулярність фіксації подій їх очевидцями: інтервали та тривалість.

Використання інформативний потенціалу щоденників для досліджень історії України:

1) Імперської доби ХІХ ст. (Щоденник історика Михайла Грушевського).

2) Доби Визвольних змагань (1914 – 1923 рр.). (Щоденник селянина Івана Ярошенка).

3) Доби СРСР. (Щоденник письменника Олеса Гончара).

Роль і місце епістоляріїв в історії людства: соціокультурний феномен своєї епохи.

Термінологія наукового описання епістолярій. Офіційне та особисте листування: функції, канали, особливості тексту. Класифікація /систематизація епістолярних комплексів: а) форма й носій: листи, цидули, телеграми, телефонограми, електронні послання; б) канал комунікації: адресат - адресант; в) соціальна функція: службова, приватна (родинна, дружня, любовна), публіцистична, наукова.

Епістолярії як об'єкт міждисциплінарних досліджень у гуманітаристиці. Методологія дослідження. Зовнішня та внутрішня критика. Клаузульно-формулярний аналіз. Текстологічний аналіз. Методи психології.

Інформаційний потенціал приватних епістоляріїв у справі історичних реконструкцій:

1) Історичний факт, закарбований в ЕД: подієва історія.

2) Біографія та просопографія. (Листи видатних діячів вітчизняної історії: а) політичні діячі (Павло Скоропадський); б) діячі науки й культури (Дмитро Яворницький, Михайло Грушевський й ін.).

3) Соціальна сфера, сімейні та гендерні відносини. Історія повсякденного життя. (Листування пересічних громадян: соціальні категорії – інтелігенція, військовослужбовці, остарбайтери, ув'язнені і т.д.).

Змістовий модуль 4. Меморати й мемуари українців – учасників та очевидців воєнних конфліктів 1914-1921, 1939-1945 рр., як джерело історичних досліджень

Усні оповідання (історії) людей про особисту долю та події, очевидцем яких вони були (меморати). Типологічні подібності й відмінності історичних і мемуарів. Інтерв'ю, як основний метод створення меморату; проблема подвійного авторства.

Воєнні конфлікти та супутні їм стреси та переживання, як каталізатор продукування меморатів і мемуарів.

Психологічні аспекти створення зразків усних та писемних наративів про війну.

Типові тематичні сюжети оповідей.

Просопографічний портрет оповідачів/авторів.

Приклади й характеристика найбільш показових текстів:

I. Перша світова війна та Українська революція: військовослужбовці і воюючих армій (Іван Ярошенко, Іван Марусенко, Михайло Алексєєв, Олександр Замрія, Олександр Вишнівський); учасники повстанського руху (Нестор Махно, Галина Кузьменко, Макар Кривцун й ін.).

II. Друга світова війна: воєнні (Микола Шматов); евакуйовані ([...]. Смолянinov); остарбайтери (Аза Семеренко).

4. Структура навчальної дисципліни

Тиждень вид заняття	Назва теми	Контрольне завдання	Кількість годин
Тиждень 1 Лекція 1	Его-джерела (джерела особового походження): визначення та класифікація	<i>Доповідь:</i> розкриття змісту поняття «мемуарне джерело» принагідно до досліджуваної наукової проблематики	2
Тиждень 1 Практ. 1	Мемуари: класифікація за жанрами, походженням авторів, тематикою та періодами створення	<i>Самостійна робота:</i> написання плану-проспекту тексту аналізу мемуарів, використаних у наукових дослідженнях студента	2
Тиждень 1 Лекція 2	Історіографічне засвоєння проблеми вивчення его-джерел вітчизняними та зарубіжними науковцями	<i>Доповідь:</i> представлення експрес-нарисів наукового вивчення вченими-попередниками мемуаристики за темою наукових досліджень	2
Тиждень 2 Лекція 3	Щоденники, як історичне джерело	<i>Дискусія:</i> обговорення співвідношення суб'єктивного та об'єктивного в даному виді мемуаристики	2
Тиждень 2 Практ. 2	Епістолярії: інформаційний потенціал приватного та службового листування	<i>Есе:</i> написання тексту про вплив освітнього рівня та психологічних рис авторів епістолярій на їх інформативний	2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
МЕМУАРИСТИКА ХХ ст.

		потенціал	
Тиждень 2 Лекція 4	Меморати й мемуари українців – учасників та очевидців воєнних конфліктів 1914-1921, 1939-1945 рр., як джерело історичних досліджень	Самостійна робота: представлення аналітичної записки щодо специфічних рис даного різновиду еґо-джерел, із розкриттям інформаційного потенціалу для історичних реконструкцій	2
Залік Самостійна робота		1. Тестування у системі Moodle	10
		2. Підготовка тексту доповіді на наукову конференцію	30

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Семінарське заняття №2	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Семінарське заняття №3	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Семінарське заняття №4	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Семінарське заняття №5	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Семінарське заняття №6	Усна доповідь на занятті, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Самостійна робота		<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	12
Усього за поточний контроль	4			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання - тестування	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	10
	Практичне завдання – есе на тему «Мемуарні тексти – вікно	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	30

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
МЕМУАРИСТИКА ХХ ст.

	епохи»			
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Базовий навчальний посібник:

1. Історичне джерелознавство : підручник / Я. С. Калакура та ін. К. : Либідь, 2021. 522 с. (<http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-171.html>).
2. Казьмірчук М. Г. Джерела особового походження. К. : Логос, 2010. 242 с.
3. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Львів, 1999. (https://chtyvo.org.ua/authors/Makarchuk_Stepan/Pysemni_dzherela_z_istorii_Ukrainy/).

Рекомендовані джерела та література:

1. «Бердянський літописець» Василь Крижанівський / упоряд.: І. І. Лиман, В. М. Константинова. Бердянськ–Київ–Едмонтон : Тандем-У, 2007. 300 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
2. «У вирі вселенських потрясінь»: мемуарна спадщина мешканців Степової України першої третини ХХ ст. / Упоряд. Мільчев В.І., Молдавська Т.І., Молдавський Р.Л. (Серія «Джерела з історії соціальних рухів на Півдні України». Випуск 3) Київ, 2014. 230 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Moldavskyi_Roman/U_vyri_vselenskykh_potriasin_memuarna_spadschyna_meshkantsiv_Stepovoi_Ukrainy_pershoi_tretyny_XX_st/
3. Волониць В. С., Гедьо А. В. Делієва Олександра Агафонівна і її мемуари «1848–1998 р. 150 років з життя родини Делієвих» // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем-У, 2006. Т. 9. Ч. 2. С. 18-22. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
4. Джерелознавство і археографія історії України: Матеріали до бібліографії / Укладач М. Ковальський. Інститут української археографії АН України. К., 1993. 104 с. (<http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=el>)

[ib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015238](https://elab.znu.edu.ua/ib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015238)).

5. Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901–1914 роки) : науково-популярне видання. К. : Темпора, 2007. 272 с. (<https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=10531>).
6. Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні // Упорядник В. Чоп / Старожитності Південної України. Випуск 15. Запоріжжя: РА «Тандем У», 2006. 120 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
7. Листи Зенона Кузелі до Михайла Грушевського / Упорядники В. Наулко, В. Старков // Старожитності Південної України. Випуск 11. Запоріжжя: РА «Тандем-У», 2005. 84 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
8. Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського і Федора Вовка / Упорядники В. Наулко, В. Старков // Старожитності Південної України. Випуск 14. Запоріжжя: РА «Тандем-У», 2005. 100 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
9. Листування Б. Грінченко – Ф. Вовк / вступ та коментарі В. Наулка, Н. Карповець та Н. Зіневич // Старожитності Південної України. Випуск 7. Запоріжжя: РА «Тандем-У», 2001. 52 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
10. Листування М.Ф. Біляшівський – Ф.К. Вовк / вступ та коментарі В. Наулка // Старожитності Південної України. Випуск 8. Запоріжжя: РА «Тандем-У», 2002. 76 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
11. Лях Д. З. Спогади про життя моє // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2006. Т. 9. Ч. 2. С. 103–159. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
12. Мемуари Михайла Алексєєва // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2005. Т. 5. Кн. 2. С. 489–770. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
13. Мільчев В.І., Кременчуцький І.Ю. Епістолярії мешканців південно-східних областей України: об'єкт дослідження та джерело інформації (1940-і – поч. 1990-х рр.) // Історія Степової України: стратегії дослідження та репрезентації. Збірник матеріалів наукової конференції. – Запоріжжя: АА Тандем, 2021. – С. 215-235. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
14. Milchev V., Filas V. Ivan Shterev's memoirs as a source for studying the self-identification of the population living north of the Azov Sea in the 1920s–1930s under conditions of multiculturalism // *RevistadeEtnologie șiCulturologie*. Chișinău, 2022. Vol. XXXI. С. 75-83. (<https://ethnology.ich.md/arhive/1203>).
15. Молодик М. В. Спогини // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2005. Т. 5. Кн. 1. С. 321–376. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
16. Пархоменко В. Національно-визвольна боротьба та революційні події 1914–1921 рр. в українській мемуаристиці / Наук. ред. О. П. Рєєнт. Міністерство освіти і науки України; Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. Миколаїв: Іліон, 2014. 480 с. (<http://resource.history.org.ua/item/0009710>).
17. Рубель В. Історія... // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2005. Т. 5. Кн. 1. С. 101–182. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
18. Спогади В. А. Луцинського про масток Попових (м. Василівка) та м. Олександрівськ // Спогади Луцинських : дворянська родина на зламі епох / упор. : А. Г. Олененко, В. М. Стойчев, В. М. Філас, Г. І. Шаповалов. Василівка ; Запоріжжя, 2013. С. 12–168. (Бібліотека ІФ ЗНУ).
19. Старовойтенко І. Листи Євгена Чикаленка як джерело просопографічної інформації про автора / Старовойтенко Інна // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. 2005. №12. С. 232. (http://resource.history.org.ua/publ/sid_2005_12_2_232). (Бібліотека ІФ ЗНУ).
20. Старовойтенко Ірина. Мемуари Є. Чикаленка та С. Єрастова як джерело історико-географічної інформації про Херсонщину та Кубань кін. ХІХ - поч. ХХ ст. //

Історико-географічні дослідження в Україні. 2006. № 9. С. 452-465.
(http://resource.history.org.ua/publ/geo_2006_9_452).

21. Усна історія російсько-української війни (2014 – 2019 роки). Випуск 1-5. К.: К.І.С., 2015-2019. (Бібліотека ІФ ЗНУ).

22. Чабан М. У старому Катеринославі (1905–1920 рр.): хрестоматія : місто на Дніпрі очима українських письменників, публіцистів і громадських діячів. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2001. 360 с. (Бібліотека ІФ ЗНУ).

23. Чоп В. Селянські рукописи Південної України як історичне джерело // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2005. Т. 5. Кн. 1. С. 47–73. (Бібліотека ІФ ЗНУ).

24. Щоденник Івана Ярошенка // Джерела з історії Південної України. Запоріжжя : Тандем–У, 2005. Т. 5. Кн. 1. С. 261–320. (Бібліотека ІФ ЗНУ).

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України
([http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=\(%3C.%3EИИУ%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=(%3C.%3EИИУ%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10)).

2. Електронна бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України
(http://archeos.org.ua/?page_id=16539).

3. ЧТИВО: Електронна бібліотека (<https://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>).

4. Preservation, storage and accessibility for archives of the pre-industrial rural society of the Ukrainian Steppe (EAP164). British Library (<https://eap.bl.uk/project/EAP164>).

5. Library Research: Primary and Secondary Sources. Bowling Green State University, Ohio (<https://libguides.bgsu.edu/c.php?g=227153&p=1505675>).

6. Repositories of Primary sources by University of Idaho
(<http://www.uiweb.uidaho.edu/special-collections/other.html>).

7. Research Using Primary Sources. University of Maryland
(<https://lib.guides.umd.edu/c.php?g=466216&p=3189977>).

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання теоретичної частини занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. Практична частина заняття відпрацьовується письмово шляхом виконання завдання практичного заняття.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Перевірка на академічну доброчесність буде здійснюватися програмним забезпеченням, наданим ЗНУ. У разі виявлення академічного плагіату студент зобов'язаний написати доповідну записку на ім'я завідувача кафедри з поясненням

причин вчинення такого проступку; робота студента повертається на повторне виконання; студент направляється на курс з академічної доброчесності.

Відповідно до чинних правових норм, плагиатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело за ДСТУ 8302:2015.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час практичних занять дозволяється виключно з навчальною метою (для виконання завдань практичного заняття, уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу vladmilchev@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Процедура забезпечення якості визнання результатів неформального та інформального навчання є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти ЗНУ. Правила зарахування результатів навчання які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам) визначені у Положенні ЗНУ Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти (<https://surl.li/gachqj>).

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz](https://lnk.ua/9MVwgEpVz).

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації,

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
МЕМУАРИСТИКА ХХ ст.

сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

Наукова бібліотека: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

Система ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю:

<https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.